

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION
(СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
BATUMI ARTS TEACHING UNIVERSITY
(БАТУМІ, ГРУЗІЯ)
МІЖНАРОДНА ТОРГІВЕЛЬНА ПАЛАТА ICC UKRAINE
АСОЦІАЦІЯ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ТУРИСТИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНИ
АСОЦІАЦІЯ КУЛІНАРІВ УКРАЇНИ
АСОЦІАЦІЯ СОМЕЛЬЄ УКРАЇНИ
АСОЦІАЦІЯ ГОТЕЛЬНИХ ОБ'ЄДНАНЬ І ГОТЕЛІВ МІСТ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ НАРОДНОЇ АРХІТЕКТУРИ ТА ПОБУТУ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО І ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

ГОСТИННІСТЬ, СЕРВІС, ТУРИЗМ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ІННОВАЦІЇ

X МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

6-7 квітня 2023 рік

Реєстрація Міністерства освіти і науки України
Лист ІМЗО від 19.01.2023 №21/08-53

Тези доповідей

КИЇВ 2023

УДК 640.43+379.851+330.341.1

Г 725

*Друкується за рішенням Вченої ради
Київського національного університету культури і мистецтв
(протокол № 14 від 29 травня 2023 р.)*

Г 725 Гостинність, сервіс, туризм: досвід, проблеми, інновації : тези доповідей Х Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., Київ, 6-7 квіт., 2023 р. / М-во освіти і науки України; М-во культури та інформаційної політ. України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв ; Київ. ун-т культури ; Ф-т готельно-ресторанного і турист. бізнесу. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2023. 478 с.

Збірник містить наукові тези Х Міжнародної науково-практичної конференції «Гостинність, сервіс, туризм: досвід, проблеми, інновації», яка відбулася 6-7 квітня 2023 р. на базі Міністерства освіти і науки України, Інституту модернізації змісту освіти, Київського національного університету культури і мистецтв, Київського університету культури, Навчально-наукового інституту Київського національного університету культури і мистецтв у співпраці з European Institute of Further Education (Словацька республіка), Batumi arts teaching university (Батумі, Грузія), University of South Bohemia Czech Republic (Чеська Республіка), Тяньцзиньським університетом іноземних мов Тяньцзинь (Китайська Народна Республіка), Міжнародною Торговельною Палатою ICC Ukraine, Асоціацією індустрії гостинності України, Національною туристичною організацією України, Асоціацією кулінарів України, Асоціацією сомельє України, Асоціацією готельних об'єднань і готелів міст України, Національним музеєм народної архітектури та побуту України, кафедрою туризму Львівського національного університету імені Івана Франка, географічним факультетом Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, кафедрою готельно-ресторанного бізнесу Одеського національного технологічного університету, Навчально-науковим інститутом управління, економіки та природокористування Таврійського національного університету ім. Вернадського, кафедрою туризму Сумського національного аграрного університету, кафедрою туризму і готельно-ресторанного бізнесу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», кафедрою туризму Університету економіки та права «КРОК», ТОВ «Баккара Плюс», мережею еко-ресторанів «Батьківська хата», Сім'єю ресторанів Дмитра Борисова. Матеріали містять відповідні підсумки наукових досліджень провідних учених України і країн-учасниць конференції, а також доробки докторантів, аспірантів, магістрантів. Представлені наукові доробки будуть цікавими й корисними для широкої наукової громадськості, фахівців готельно-ресторанного і туристичного бізнесу та соціокультурної сфери, викладачів, аспірантів, студентів.

Матеріали подано в авторській редакції

ISBN 978-966-602-374-5

© Київський національний університет
культури і мистецтв, 2023
© Автори тез, 2023

<i>Малюга Л. А., Мальська М.П.</i>	<i>Просування паназійської кухні на ринку індустрії гостинності України</i>	51
<i>Несудімова М. С., Бровенко Т. В.</i>	<i>Моделювання стратегії довгострокової діяльності ресторану sergio-family з позиції мінімізації загроз</i>	54
<i>Постова В. В.</i>	<i>CRM-системи для закладів ресторанного господарства: сучасні тенденції та перспективи використання</i>	58
<i>Пуць В. Б., Василенко О. В.</i>	<i>Сучасний стан та основні тенденції розвитку ресторанного бізнесу в Україні та світі</i>	61
<i>Русавська В. А.</i>	<i>Системи НАССР в закладах ресторанного бізнесу України: нормативно-правове регулювання</i>	65
<i>Русавська В. А., Люблінська О. О.</i>	<i>Діяльність ресторанних закладів України в умовах сучасних викликів соціокультурних трансформацій суспільного життя</i>	68
<i>Савенко Г. А., Дьяченко Р. В.</i>	<i>Питання актуальності управління міжнародними і національними готельними ланцюгами</i>	71
<i>Сніжко Ю. І., Чорна Т. М.</i>	<i>Безпечність харчових продуктів в закладах ресторанного бізнесу</i>	74
<i>Філь М. І., Паньків Н. М., Безручко Л. С.</i>	<i>Коворкінг ресторанного бізнесу та внутрішньо-переселені особи у Львові</i>	77
<i>Цимбала М. Я., Удуд І. Р.</i>	<i>Особливості формування теорії та практики розвитку готельно-ресторанного бізнесу</i>	80
<i>Цирулик І. С., Василенко О. В.</i>	<i>Інноваційні системи управління закладами ресторанного господарства</i>	84

Секція 2. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ

<i>Антоненко В. С., Жучка І. О.</i>	<i>Нові тренди туристичного страхування на страховому ринку</i>	87
<i>Антоненко В. С., Фітчук Р. В.</i>	<i>Перспективи розвитку медичного туризму в Україні</i>	90
<i>Альтгайм Л. Б.</i>	<i>Поєднання організації екскурсійних послуг і культурно-пізнавального туризму при формуванні національного туристичного продукту</i>	92

ГОСТИННІСТЬ, СЕРВІС, ТУРИЗМ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ІННОВАЦІЇ

на; стоматологія; офтальмологія; кардіологія; естетична медицина та косметологія; пластична хірургія; санаторно-курортне лікування; клітинна інженерія, в т.ч. можливість використання банку пуповидної крові.

На сьогодні в Україні на сучасному рівні, з використанням принципів доказової медицини, в рамках в'їзного медичного туризму надають медичні послуги Київський міський Центр серця, Центр дитячої кардіохірургії, кілька онкологічних клінік (ЛІСОД, Інновація, Кібер клініка Спіженко), приватні багатопрофільні лікувально-профілактичні заклади, СПА та Вілнес центри, клініки клітинної терапії, включаючи кріобанки.

Україна має високий потенціал медичних, оздоровчих і рекреаційних ресурсів, конкурентні переваги за цінovими параметрами, може стати одним із світових лідерів з медичного в'їзного туризму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Поворозник М. Ю. Міжнародний медичний туризм у формуванні глобального сегменту медичних послуг. *Вісник соціально-економічних досліджень*. № 63–64. 2017. С. 16–24.
2. Романова А. Аналіз становлення і розвитку медичного туризму в Україні у контексті світового економічного простору. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. № 1. 2017. С. 62–68.
3. Парфіненко А. Ю. Проблеми та перспективи розвитку лікувальнооздоровчого туризму в Україні (у порівнянні з країнами центральної Європи). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2018. № 7. С. 130–135.

*Альтгайм Л. Б., доцент, кандидат географічних наук,
доцент кафедри географії України і туризму,
Тернопільський національний педагогічний університет
Тернопіль, Україна
ORCID ID: 0000-0002-0643-7874*

ПОЄДНАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСКУРСІЙНИХ ПОСЛУГ І КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ ПРИ ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОГО ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ

Займаючись культурно-пізнавальним туризмом мандрівники подорожують із метою ознайомлення із культурою країни: пам'ятниками архітектури, історії, мистецтва та археології. Проте у широкому розумінні культурно-пізнавальний туризм включає у себе не тільки огляд пам'яток археології, культури, архітектури чи мистецтва, а й також знайомство із традиціями, обрядами, святами, народними промислами та національною кухнею, природними парками та ботанічними садами.

Культурний туризм допомагає інформувати туристів про інші регіони України та позбавляє стереотипів. Основна мета таких мандрівок полягає у осмисленні власної національної ідентичності також вихованні патріотизму та прищепленні любові

ГОСТИННІСТЬ, СЕРВІС, ТУРИЗМ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ІННОВАЦІЇ

до Батьківщини, шляхом ознайомлення із пам'ятками історії, архітектури, мистецтва, природними та етнічними особливостями, сучасним життям народу тощо. Важливим культурно-пізнавальний туризм є для молодого покоління, особливо для школярів середніх та старших класів і студентів, оскільки забезпечує усвідомлення історико-культурного значення здобутків власної країни, гордості за неї.

Важливою умовою його розвитку є історичний та культурний потенціал країни, рівень забезпечення доступу до нього, а також умови і стан туристичної інфраструктури у цих місцях. Як і будь-який інший вид туризму, культурно-пізнавальний володіє власними ресурсами, що, традиційно, об'єднують у дві категорії: предметні та непередметні. До предметних культурно-пізнавальних ресурсів належать різновиди пам'яток історії та культури, музеї, заповідники, садиби тощо. До непередметних, відповідно, – звичаї, традиції, обряди, фольклор та усна народна творчість. [2] Реалізація ознайомлення із непередметними культурно-пізнавальними ресурсами відбувається також під час екскурсійних послуг у музеї, скансени та музеї-заповідники. Загалом, не всю спадщину минулого можна віднести до екскурсійних об'єктів та культурно-пізнавальних ресурсів. До них прийнято зараховувати лише ті об'єкти, які науковими методами досліджені і оцінені, мають суспільне значення та використовуються для задоволення екскурсійних та рекреаційних потреб туристів. Серед них провідна роль належить пам'яткам історії та культури, які відрізняються найбільшою привабливістю і на цій основі їм надаються пріоритети при відборі екскурсійних об'єктів під час формування екскурсійних маршрутів для задоволення потреб мандрівників.

Культурний туризм в Україні після переможного закінчення війни зазнає значної активізації на різних рівнях українського суспільства, а також привабить у нашу країну іноземного споживача таких послуг. Адже відомо наш значний потенціал для розвитку в'їзного і внутрішнього культурного туризму. На державному обліку в Україні до війни перебувало понад 130 тис. пам'яток, із них: 57 206 – пам'ятки археології (418 із яких національного значення), 51 364 – пам'ятки історії (147), 5926 – пам'ятки монументального мистецтва (45), 16 293 – пам'ятки архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва та ландшафтні (3 541). Функціонувало 61 історико-культурний заповідник, 13 із яких мають статус національних. У переліку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО перебувають: Софійський собор із архітектурним ансамблем, Києво-Печерська лавра у м. Київ, історичний центр м. Львів. Але слід відзначити, що до війни близько 70% об'єктів культурної спадщини перебували у незадовільному стані (кожен десятий об'єкт – у аварійному) та потребували проведення робіт із реставрації або реконструкції, облаштування для туристичних відвідувань. А після повномасштабного вторгнення ця кількість стала значно більшою. За даними Міністерства культури та інформаційної політики, від початку повномасштабної війни російські окупанти вже зруйнували чи пошкодили більше 400 культурних пам'яток. Серед них 142 релігійні споруди, 51 із них перебувають на обліку як пам'ятки історії, архітектури та містобудування. Також росіяни пошкодили та зруйнували 119 об'єктів культурної спадщини: 21 – національного значення;

91 – місцевого значення; 7 – щойно виявлених об'єктів культурної спадщини. На додачу до цього війська російських загарбників зруйнували понад 40 меморіальних пам'ятників на честь історичних особистостей та подій XIX – початку XXI ст. А також під час бойових дій постраждали більше 30 будівель музеїв та заповідників, 75 будинків культури, театри та бібліотеки. Громадяни України активно допомагають Міністерство культури України у фіксації злочинів окупантів, які продовжуються. Ми переконані у нашій Перемозі, після якої все відновимо і відбудуємо, відкриємо іноземним туристам оновлену красу нашої країни.

Оскільки у культурно-пізнавальному туризмі прийнято виділяти наступні підвиди: літературно-художній, історико-археологічний, військово-історичний, архітектурний, релігійно-пізнавальний, культурно-етнографічний і природно-пізнавальний, тому є доцільним його доповнювати чи поєднувати із тематичними екскурсійними маршрутами [3].

Літературно-художній туризм варто поєднувати із меморіальними екскурсіями, на яких екскурсанти матимуть можливість ознайомитись із життям та діяльністю відомих діячів літератури і мистецтва, а також із літературними, на яких туристи дізнаються про їх твори, відвідають відповідні тематичні музеї, садиби, виставкові зали. Об'єктами таких маршрутів також можна вважати і літературні музеї, музеї-квартири, бібліотеки, театри тощо [1].

Історико-археологічний туризм має за мету ознайомлення туристів із пам'ятками археології, місцями розкопок, руїнами стародавніх міст, древніх поселень, поховань, городищ тощо. Саме під час таких подорожей екскурсанти можуть не лише відвідати екскурсії, побудовані на показі речових історичних джерел, але і прослухати лекцію професійного археолога, доторкнутися до предметів сивої давнини. Серед чинників, які перешкоджають розвитку таких напрямків є поганий стан безпосередньо екскурсійних об'єктів, а також транспортну недоступність багатьох із них [1].

Військово-історичний туризм буде надзвичайно актуальним у післявоєнні роки, він тісно пов'язаний також із попереднім підвидом і логічним є його поєднання із екскурсійним маршрутами на таку ж тематику. Екскурсійми об'єктами можуть бути залишки військових укріплень, місця базування військових частин тощо. Основною метою є зібрати максимум інформації про різні періоди історії. В Україні до військово-історичних маршрутів також можна включати замки, і пов'язані із ними військові дії, фортифікаційні споруди і місця відомих битв, окопи, залишки техніки, бункери, великі оборонні лінії часів Першої та Другої світових воєн, музеї зброї, а також місця військових дій цієї війни. А саме: танки та військову техніку, місця поховання загиблих воїнів, меморіали та пам'ятники, які будуть споруджені на цих місцях тощо [1].

У продовженні історичної тематики важливе місце займає *архітектурний туризм*, який можна цікаво поєднати із екскурсіями на *архітектурну* тему, де предметом вивчення будуть найцікавіші твори зодчества, розташовані на вулицях і площах міста, а у великих містах – архітектура XVI-XIX ст, архітектурні ансамблі, пам'ятники культової архітектури. Зокрема, також екскурсійні маршрути

ГОСТИННІСТЬ, СЕРВІС, ТУРИЗМ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ІННОВАЦІЇ

на *архітектурно-містобудівні* теми із показом і розповідями про архітектурні ансамблі й комплекси, історичні центри, квартали, площі, вулиці, залишки древнього планування й забудови міст і інших населених пунктів, споруд цивільної та промислової архітектури, а також пов'язані із ними твори монументального та садово-паркового мистецтва конкретних історичних періодів та ознайомлення із плануванням і забудовою міст згідно генеральних планів, екскурсії новобудовами – показ сучасної архітектури й ходу будівництва будинків, вулиць, проспектів, районів тощо. Що особливо буде актуальним під час відбудови нашої держави у повоєнні роки [1].

Релігійно-пізнавальний туризм за своєю суттю, також доповнюючи архітектурну тематику, є актуальним під час відвідування туристами паломницьких екскурсійних маршрутів, в основі яких є їх перебування у культових спорудах, які цікавлять туристів-прочан і також є найбільшими архітектурними шедеврами. Проте, об'єднання із попереднім видом не є актуальним, оскільки зміст і принципи організації екскурсійних маршрутів архітектурного і релігійно-пізнавального туризму істотно відрізняються [1].

Національне різноманіття нашої країни найкраще розкривається під час реалізації *культурно-етнографічного туризму*, який є особливою формою культурно-пізнавального відпочинку, що передбачає відвідування туристами місць проживання етнічних груп, тобто людей, які розмовляють традиційною для цієї місцевості мовою, визнають своє єдине походження, звичаї, устрій життя, традиції, що зберігаються протягом тривалого часу. Поєднуючи цей напрям із організацією екскурсійних послуг дає можливість безпосереднього спілкування екскурсантів із представниками етнографічних груп, їх присутності або активній безпосередній участі у традиційних для даного етносу заходах і святкуваннях, дегустацією крафтових виробів тощо [1].

Природно-пізнавальний туризм або, як багато науковців виділяє також, екологічний туризм передбачає вихід людини із міського середовища, єднання із природою, насолоду самим фактом перебування у природному оточенні. Він чудово поєднується із зеленим туризмом і природничими екскурсіями із обов'язковою природоохоронною і екологічною складовою, де об'єктами можуть бути ліси, поля, луки, річки, озера, гори тощо, а також природоохоронні території: заповідники, заказники, національні парки [1].

Для подальшого їх розвитку необхідним є покращення стану перерахованих об'єктів та популяризація.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Альтгайм Л. Б. Організація екскурсійних послуг, Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2017. 204 с.
2. Лойко О. Т. Туризм і готельне господарство. URL: <https://infotour.in.ua/lojko.htm>
3. Шандор Ф. Ф. Сучасні різновиди туризму: підручник. Київ: Знання, 2013. 334 с.

«ГОСТИННІСТЬ, СЕРВІС, ТУРИЗМ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ІННОВАЦІЇ»

**X МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

6-7 квітня 2023 рік

Тези доповідей